

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. An & quomodo in omni actu humano intendatur finis ultimus formalis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

11. Inferes. Hactenus dicta proportionaliter esse accommodanda ad actum moraliter bonum ab homine in statu peccati mortalis constituto elicium. Tunc enim vi habitualis adhesionis efficacis ad bonum creatum & commutabile etiam actus moraliter bonus, actualiter, sed inefficaciter relatus in DEUM habitu & negativè refertur in finem ultimum proprii commodi, eò quòd illa conversio sit nimis debilis, quam ut possit eradicare habitualement relationem ad finem malum super omnia appetitatum.

Sed quid dicendum, si constitutus in statu peccati mortalis peccet venialiter? Respondeo tunc peccatum veniale per se inefficaciter actu referri in bonum proprium inordinatum, quia ex se non est sufficiens destruere habitum charitatis; peccat tamen etiam habitu efficaciter convertitur in finem ultimum inordinatum, quia nimium per accidens est in subiecto, quod se de omnia per antecedens peccatum mortale retulit in bonum proprium inordinatum; neque illum actum sufficiens revocavit.

ARTICULUS IV.

An, quæcunque vult homo, velit propter aliquem finem ultimum?

SUMMARIUM.

1. Homo in omni sua operatione intendit finem ultimum formalem.
2. Saltem implicite & interpretativè.
3. Imò etiam formaliter, vel virtualiter.
4. Quid sit actus otiosus?
5. Bonum creatum, etiam dum inordinate appetitur, servat habitudinem ad bonum in communi.
6. Omnis actus humanus est propter aliquem ultimum finem determinatum.
7. Efficacia intentionis duplex acceptio.

§. I.

An & quomodo in omni actu humano intendatur finis ultimus formalis?

1. Certum est primò: hominem in omni sua operatione finem ultimum formalem, h. e. bonum & felicitatem in communi appetere: *Omnis enim*, (ut præclare Boëtius l. 2. de consol. prof. 2.) *mortalium cura, quam multiplicium studiorum labor exercet, diverso calle procedit, sed ad unum beatitudinis finem nititur pervenire.* Atque in hoc appetitu homines omnes conveniunt, quoniam verum est, (inquit D. Aug. l. 13. de Trinit. c. 5.) *quòd omnes homines beati esse velint, idè, unum ardentissimo amore appetant, & propter hoc cetera quæcunque appetant.* Et ita D. Th. a. 7. *Quantum ad rationem ultimi finis omnes conveniunt in appetitu finis ultimi, quia omnes appetunt suam perfectionem adimpleri, qua est ratio ultimi finis, ut dictum est. Sed quantum ad id, in quo ista ratio invenitur (nempe finem ultimum materiale in particulari) non omnes conveniunt in ultimo fine.* Hæc S. D.

Et Ratio est: quòd cum bonum sit adæquatum voluntatis objectum, quicquid appetit voluntas, vel appetit per modum boni perfecti, vel per modum boni tendentis ad perfectam beatitudinem. Si primum, jam appetit ipsam suam beatitudinem; si secundum, fertur in illud bonum propter suam beatitudinem; sive ut expleat appetitum, sicque in omni suo actu beatitudinem inquirat.

2. Unde certum est secundò, voluntatem in omni suo actu non quidem explicitè & actualiter, saltem tamen implicite & interpretativè (quod aliqui, licet minus propriè, appellant virtualiter ex parte operis) tendere in finem hunc

ultimum. Non semper actu tendit, quia, ut docet experientia, non semper actu cogitamus de fine ultimo, quoties circa objecta particularia occupamur. Tendit tamen saltem interpretativè & implicite: ad hoc enim sufficit, quòd voluntas feratur in bonum imperfectum, quod tanquam pars & inchoatio boni perfecti ad illud suapte naturà referatur: atqui voluntas in omni sua operatione saltem tendit in aliquod bonum imperfectum, bono perfectè satiativo subordinatum, sicque tam bonis, quam malis commens est, ut tendant in suam beatitudinem: nam & qui malus est, malus non esset, nisi inde se habitum esse posse speraret. inquit D. August. tract. de Epicur. c. 3.

Verùm, etiã in omni suo actu humano, hunc ultimum finem formaliter vel virtualiter (ly virtualiter propriè sumendo pro intentione influente per aliquam virtutem & effectum à se relictum) intendit? Negat Contentosus & existimat, aliquando tantum tacite queri beatitudinem, & finem ultimum in aliquo suo radio, quatenus per omnem actum in omni objecto queritur aliquid pertinens ad beatitudinem, puta honestas, delectatio, pax, &c.

Sed Respondeo & dico, finem ultimum formalem in omni actu humano vel formaliter, vel virtualiter intendi: Ratio est. Tunc homo in omni sua operatione deliberata formaliter vel virtualiter agit propter ultimum finem in communi, quando omnem ipsius operationem deliberatam præcedit formalis intentio finis ultimi in communi, & absque morali interruptione in aliqua sua virtute effectu, & determinatione præseverat: sed hoc fit: ergò. Minor probatur. Quotiescunque homo aliquid de novo incipit operari, ad quod non erat determinatus ex præcedenti volitione finis in communi, totus de novo electionem finis in particulari præcedit formalis intentio finis in communi; sed hoc modo omnem operationem humanam propter aliquem finem in particulari præcedit intentio finis ultimi in communi, vel formaliter vel virtualiter influens: ergò. Major, in qua est difficultas, probatur in primis ex D. August. 11. d. Trinit. c. 6. dicente: *Omnis ista atque tales voluntates proprios fines habent, qui referuntur ad finem illum voluntatis, quæ volumus beati vivere.* Deinde ex D. Th.

D. Th. infr. q. 9. a. 6. ad 3. ubi hæc habet :
DEUS movet voluntatem hominis, sicut univer-
alis motor ad universale objectum voluntatis,
sed est bonum, & sine hac universali motione ho-
mo non potest aliquid velle. Ex quibus sic ducitur
 argumentum. Nunquam homo seipsum de no-
 vo movet & applicat ad volitionem finis in
 particulari, nisi prius à DEO moveatur ad vo-
 litionem finis in communi: ergo priusquam ho-
 mo seipsum determinet ad volitionem finis, &
 bene in particulari, movetur ad volitionem fi-
 nis in communi. Major est doctrina Doct. An-
 gel. alibi pluribus expendenda. Minor proba-
 tur. Proprius operandi modus in homine est,
 ut procedat ab universalibus ad particularia, sæ-
 pe etiam intentio finis in particulari est mala &
 peccaminosa, quæ proinde à DEO ut specia-
 li motore provenire non potest: ergo tantum
 intentio finis in communi est à DEO ut speciali
 motore.

¶ Sed dices primò: Hac ratione nullus actus
 humanus erit otiosus: quia otiosus est, qui ad
 nullum finem ordinatur: sed si omnis actus hu-
 manus refertur ad beatitudinem, nullus caret
 suo fine: ergo.

Respondeo, negando sequelam, ejusque pro-
 bationem distingo: Actus otiosus est, qui ad
 nullum finem proximum convenientem & ho-
 nelum ordinatur, concedo, ad nullum finem
 ultimum, nego. Nam ne actus sit otiosus, SS.
 PP. requirunt piam utilitatem, aut justam ne-
 cessitatem: finis autem ultimus in communi, in
 quem voluntas necessariò fertur, cum de se sit
 indifferens, ut applicetur ad finem particula-
 rem honestum, vel turpem, nullam actui tri-
 buit moralitatem.

¶ Dices secundo. Tametsi bonum creatum, ex
 actus inordinato amore homo peccat, sit quæ-
 dam participatio Divinæ bonitatis, non tamen
 illud appetendo dicimur hoc interpretativè &
 implicite velle propter DEUM: ergo licet bo-
 num particulare sit pars & inchoatio quædam
 boni ut sic, non sequitur, quod homo aman-
 do bonum particulare, illud interpretativè velit
 propter bonum ut sic.

Respondeo, negando consequentiam & pa-
 ritatem, quia bonum creatum, quatenus à pec-
 catore inordinatè diligitur, sicque substat ma-
 litæ morali, non amplius est participatio Di-
 vinæ bonitatis, sed eidem opponitur, sicque
 irreferibile in illam: E contra etiam, ut substat

malitiæ, servat habitudinem ad bonum & bea-
 titudinem in communi: quia non alia ratione
 à peccatore appetitur, nisi ut satiet & expleat
 appetitum: quæ appetitûs expletio est ipsa ho-
 minis beatitudo, & finis ultimus in communi.

§. II.

An etiam semper intendatur finis ulti-
mus materialis.

A Dhuc dubitatur. An omnis actus humanus
 sit insuper propter aliquem finem ultimum
 materialem; sive determinatum in particulari
 formaliter vel virtualiter intentum? Respon-
 deo cum Gonet contra Contentonum aliòsque
 plures, & dico esse. Nam licet actus aliquis
 inefficax simpliciter complacentiæ versari possit
 circa ultimum finem in communi & abstracto,
 efficax tamen intentio fertur in aliquem finem ut
 obtinendum; atqui finis ultimus obtineri non
 potest ut in communi & abstracto, sed ut deter-
 minatus ad certum subiectum: ergo efficax in-
 tentio finis ultimi fertur in illum ut determi-
 natum in particulari: Sed omnis operatio ho-
 minis deliberata est vel ipsa intentio efficax fi-
 nis ultimi, vel ex illa derivatur: ergo omnis
 operatio hominis deliberata est propter finem
 ultimum etiam determinatum, & in parti-
 culari.

¶ Sed dices. Si omnis actus humanus est vel
 ipsa efficax intentio, vel derivatur ex intentio-
 ne efficaci finis ultimi: quomodo peccans veni-
 aliter pro fine ultimo inefficaciter volito ha-
 bebunt bonum proprium, veluti in Arr. præcedenti
 affirmavimus? Respondeo efficaciam actûs
 posse dupliciter sumi, primò pro vi determi-
 nativa ad electionem mediorum pro consecutio-
 ne finis utilium, & sumimus ita in præsentia; Se-
 cundò pro vi exclusiva omnis habitudinis in
 alium finem simpliciter ultimum, sive pro vi
 appetitativa finis ultimi super omnia, quo sen-
 su accepimus efficaciam in §. præced.

Potest igitur aliquod peccatum veniale effi-
 caciter versari circa ultimum finem, quatenus
 habet vim determinativam ad electionem me-
 diorum pro consecutione ipsius: potest etiam
 sub alia ratione inefficaciter versari, quatenus
 videlicet non habet vim appetitivam ultimi
 finis super omnia, neque exclusivam omnis al-
 terius habitudinis in alium finem ultimum.

DISPUTATIO III.

DE

Hominis beatitudine.

Ad q. 2. & 3. D. Th.

Considerato fine ultimo hominis in communi, designandum est illud bonum, in
 quo finis ultimus, & veræ naturæ rationalis Beatitudo consistat, quam Boëtius
 3. de consol. appellat *statum omnium bonorum aggregatione perfectum.* D. Augu-
 stinus

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

C

stinus